

EUROPOS PARLAMENTAS

2004

2009

Plenarinio posėdžio dokumentas

A6-0039/2009

29.1.2009

PRANEŠIMAS

dėl ypatingo dėmesio vaikų klausimui ES vykdant išorės veiksmus
(2008/2203(INI))

Vystymosi komitetas

Pranešėja: Glenys Kinnock

PR_INI

TURINYS

	Psl.
PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS	3
AIŠKINAMOJI DALIS	14
GALUTINIO BALSAVIMO KOMITETE REZULTATAI	19

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl ypatingo dėmesio vaikų klausimui ES vykdant išorės veiksmus (2008/2203(INI))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į 2008 m. vasario 5 d. Komisijos komunikatą „Ypatingas dėmesys vaikų klausimui ES vykdant išorės veiksmus“ (COM(2008)0055),
- atsižvelgdamas į 2008 m. vasario 5 d. Komisijos tarnybų darbo dokumentą „Vaikai nepaprastosios padėties ir krizės situacijose“ (SEC(2008)0135),
- atsižvelgdamas į 2008 m. vasario 5 d. Komisijos tarnybų darbo dokumentą „Europos Sąjungos veiksmų planas dėl vaikų teisių vykdant išorės veiksmus“ (SEC(2008)0136),
- atsižvelgdamas į 2008 m. balandžio 9 d. Komisijos komunikatą „ES – pasaulio vystymosi partnerė. Spartinti pažangą siekiant Tūkstantmečio vystymosi tikslų“ (COM(2008)0177),
- atsižvelgdamas į 2008 m. gegužės 26 d. Tarybos išvadas dėl vaiko teisių propagavimo ir apsaugos vykdant Europos Sąjungos išorės veiksmus. Vystymosi ir humanitariniai aspektai,
- atsižvelgdamas į 2006 m. birželio 19–20 d. įvykusio Europos Vadovų Tarybos susitikimo išvadas,
- atsižvelgdamas į 2007 m. gruodžio mėn. Tarybos priimtas ES gaires dėl vaiko teisių propagavimo ir apsaugos,
- atsižvelgdamas į 2003 m. gruodžio mėn. Tarybos priimtas ir 2008 m. birželio mėn. atnaujintas ES gaires dėl vaikų ir ginkluotų konfliktų,
- atsižvelgdamas į 2006 m. gegužės mėn. Tarybos priimtą kontrolinį sąrašą, skirtą nuo ginkluotų konfliktų nukentėjusių vaikų apsaugos klausimams integruoti į Europos saugumo ir gynybos politikos (ESGP) operacijas,
- atsižvelgdamas į 1989 m. lapkričio 20 d. JT Generalinės Asamblėjos priimtą Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvenciją ir jos fakultatyvinius protokolus,
- atsižvelgdamas į 2008 m. birželio 18 d. Tarybos priimtą ES Tūkstantmečio vystymosi tikslų įgyvendinimo veiksmų darbotvarkę,
- atsižvelgdamas į JT rezoliuciją Nr. 1612(2005) dėl vaikų ir ginkluotų konfliktų, kurią 2005 m. liepos 26 d. priėmė JT Saugumo Taryba per savo 5235-ąją susitikimą,
- atsižvelgdamas į 1973 m. birželio 26 d. Ženevoje priimtą Tarptautinės darbo organizacijos konvenciją Nr. 138 dėl minimalaus įdarbinimo amžiaus ir 1999 m. birželio 17 d. Ženevoje priimtą Konvenciją Nr. 182 dėl nepriimtino vaikų darbo uždraudimo ir neatidėliotinių veiksmų tokiam darbui panaikinti,

- atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų tūkstantmečio deklaraciją, kurią 2000 m. rugsėjo 8 d. patvirtino JT Generalinė Asamblėja,
- atsižvelgdamas į JT specialiosios sesijos vaikų klausimais, vykusios 2002 m. gegužės mėn. JT būstinėje ir pavadintos „Pasaulis vaikams“, baigiamąjį dokumentą,
- atsižvelgdamas į JT Generalinio Sekretoriaus 2006 m. spalio 11 d. JT Generalinei Asamblėjai pristatytą smurto prieš vaikus tyrimą,
- atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų vaikų fondo (UNICEF) 2007 m. gruodžio mėn. Jungtinėms Tautoms parengtą pranešimą „Vaikai ir Tūkstantmečio vystymosi tikslai“,
- atsižvelgdamas į UNICEF 2007 m. gruodžio mėn. paskelbtą pranešimą „Pasaulio vaikų padėtis 2008 m.“,
- atsižvelgdamas į JT Ekonomikos ir socialinių reikalų departamento 2008 m. rugpjūčio mėn. paskelbtą 2008 m. Tūkstantmečio vystymosi tikslų ataskaitą,
- atsižvelgdamas į Paryžiuje priimtus įsipareigojimus apsaugoti vaikus nuo neteisėto įdarbinimo arba ginkluotųjų pajėgų ar ginkluotų grupių vykdomo išnaudojimo ir į Paryžiaus principus ir gaires dėl vaikų, susijusių su ginkluotosiomis pajėgomis ir ginkluotomis grupėmis, kuriuos 2007 m. vasario 5–6 d. Paryžiuje priėmė šalių ministrai ir atstovai,
- atsižvelgdamas į Afrikos vaiko teisių ir gerovės chartiją, kurią 1990 m. priėmė Afrikos vienybės organizacija ir kuri įsigaliojo 1999 m. lapkričio 29 d.,
- atsižvelgdamas į Kotonu susitarimą¹ su pakeitimais², ypač į jo 9 straipsnį „Esminiai elementai dėl žmogaus teisių, demokratijos principų ir teisinės valstybės bei pagrindinis elementas dėl gero valdymo“ ir į 26 straipsnį „Jaunimo klausimai“,
- atsižvelgdamas į AKR ir ES jungtinės parlamentinės asamblėjos rezoliuciją dėl vaiko teisių ir vaikų kareivių³, priimtą Adis Abeboje 2004 m. vasario 19 d.,
- atsižvelgdamas į AKR ir ES jungtinės parlamentinės asamblėjos 2008 m. lapkričio 28 d. Port Moresbyje priimtą rezoliuciją dėl vaikų darbo socialinių pasekmių ir kovos su vaikų darbu strategijų,
- atsižvelgdamas į 2007 m. gruodžio 13 d. Lisabonoje pasirašytą Lisabonos sutartį, iš dalies keičiančią Europos Sąjungos sutartį ir Europos bendrijos steigimo sutartį,⁴ ir į Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestines redakcijas⁵, ypač į Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnį, kuriame teigiama, kad Europos Sąjunga „kovoja

¹ 2000 m. birželio 23 d. Kotonu pasirašytas Afrikos, Karibų jūros bei Ramiojo vandenyno grupės valstybių ir Europos bendrijos bei jos valstybių narių partnerystės susitarimas (OL L 317, 2000 12 15, p. 3).

² OL L 209, 2005 8 11, p. 27.

³ OL C 26, 2004 1 29, p. 17.

⁴ OL C 306, 2007 12 17, p. 1.

⁵ OL C 115, 2008 5 9.

su socialine atskirtimi ir diskriminacija bei skatina socialinį teisingumą ir apsaugą, moterų ir vyrų lygybę, kartų solidarumą ir vaiko teisių apsaugą“ ir, palaikydama santykius su pasauliu, ES „prisideda prie taikos išsaugojimo, saugumo užtikrinimo, tvaraus planetos vystymosi, tautų tarpusavio solidarumo ir pagarbos, laisvos ir sąžiningos prekybos, skurdo panaikinimo ir žmogaus, ypač vaiko, teisių apsaugos“,

- atsižvelgdamas į Tarybos, Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų, Europos Parlamento ir Komisijos bendrą pareiškimą dėl Europos Sąjungos vystymosi politikos („Europos konsensusas“)¹ ir, visų pirma, į reikalavimą, kad vaiko teisės būtų įtrauktos į Bendrijos vystymosi politikos įgyvendinimą,
- atsižvelgdama į Tarybos, Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų, Europos Parlamento ir Europos Komisijos bendrą pareiškimą „Europos konsensusas dėl humanitarinės pagalbos“², ypač į reikalavimą skirti ypatingą dėmesį vaikams ir tenkinti konkrečius jų poreikius,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją³, ypač į jos 24 straipsnį dėl vaiko teisių,
- atsižvelgdamas į pagal 2000 m. sausio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 293/2000/EB, patvirtinantį Bendrijos veiksmų programą (Daphne programa) (2000–2003 m.) dėl prevencinių priemonių kovai su smurtu prieš vaikus, jaunimą ir moteris, sudarytą veiksmų programą⁴,
- atsižvelgdamas į 2007 m. birželio 4 d. Berlyne vykusiame Europos vaikų teisių forume priimtą politinę deklaraciją, kurioje dar kartą pabrėžiamas pageidavimas, kad vykdant Europos Sąjungos vidaus ir išorės politiką būtų sistemingai atsižvelgiama į vaiko teises,
- atsižvelgdamas į Pasaulio partnerių forumo 2004 m. liepos mėn. paskelbtą dokumentą „Pasaulyje su ŽIV ir AIDS gyvenančių našlaičių ir pažeidžiamų vaikų apsaugos, rūpybos ir paramos sistema“,
- atsižvelgdamas į savo 2003 m. liepos 3 d. rezoliuciją dėl prekybos vaikais ir vaikų kareivių⁵,
- atsižvelgdamas į savo 2005 m. liepos 5 d. rezoliuciją dėl vaikų išnaudojimo besivystančiose šalyse, ypatingą dėmesį skiriant vaikų darbui⁶,
- atsižvelgdamas į savo 2008 m. sausio 16 d. rezoliuciją dėl ES vaiko teisių strategijos kūrimo⁷,

---

¹ OL C 46, 2006 2 24, p. 1.

² OL C 25, 2008 1 30, p. 1.

³ OL C 364, 2000 12 18, p. 1.

⁴ OL L 34, 2000 2 9, p. 1.

⁵ OL C 74 E, 2004 3 24, p. 854.

⁶ OL C 157 E, 2006 7 6, p. 84.

⁷ Priimti tekstai, P6_TA(2008)0012.

- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 45 straipsnį,
  - atsižvelgdamas į Vystymosi komiteto pranešimą ir Užsienio reikalų komiteto, Kultūros ir švietimo komiteto bei Moterų teisių ir lyčių lygybės komiteto nuomones (A6-0039/2009),
- A. kadangi labai svarbu gerbti vaiko teises, nes nuo to priklauso jų gyvenimo galimybės ir pažanga siekiant panaikinti skurdą,
  - B. kadangi lyčių vaidmenys, kuriuos visuomenė primeta savo vaikams, turi lemiamą įtaką jų ateičiai: galimybėms gauti maisto ir išsilavinimą, dalyvavimui darbo rinkoje, statusui santykiuose su kitais žmonėmis ir fizinei bei psichinei sveikatai,
  - C. kadangi didžioji dalis Vaiko teisių konvencijoje išdėstytų tikslų dar neįgyvendinti,
  - D. kadangi iš 2,2 mlrd. pasaulio vaikų 1,9 mlrd. (86 proc.) gyvena besivystančiose šalyse ir daugiau kaip 98 proc. vaikų, gyvenančių itin skurdžiai, yra iš besivystančių šalių,
  - E. kadangi kasdien pasaulyje miršta daugiau kaip 26 000 tūkst. vaikų iki 5 metų amžiaus, daugiausia dėl priežasčių, kurių galima išvengti, ir kadangi pagal dabartines tendencijas Tūkstantmečio vystymosi tikslas dviem trečdaliais sumažinti vaikų mirtingumą iki 2045 m. pasiektas nebus,
  - F. kadangi 1995 m. rugsėjo 4–15 d. Pekine vykusios Ketvirtosios pasaulio moterų konferencijos metu priimtos veiksmų programos 9 punkte pateiktas vienas iš pagrindinių principų, kuris buvo pabrėžiamas visose praėjusį dešimtmetį surengtose tarptautinėse konferencijose vaikų teisių klausimais,
  - G. kadangi, jei visos valstybės narės ratifikuos Lisabonos sutartį, vaiko teisių apsauga taps konkrečiu Sąjungos išorės politikos tikslu,
  - H. kadangi Taryba įgaliojo Komisiją išnagrinėti teigiamų paskatų poveikį produktų, kurie buvo pagaminti nenaudojant vaikų darbo, pardavimui ir išnagrinėti papildomų priemonių taikymo produktams, kurie buvo pagaminti naudojant sunkiausios formos vaikų darbą, galimybę ir pateikti ataskaitą;
  - I. kadangi vaikų teisė į mokslą yra neginčytina ir kad švietimas ir profesinis mokymas vaidina svarbų vaidmenį laipsniško vaikų darbo panaikinimo strategijoje,
  - J. kadangi vaikus išnaudojant komerciniais tikslais labai pažeidžiamas jų žmogiškasis orumas ir prieštaraujama socialinio teisingumo principams;
  - K. kadangi prekių iš besivystančio pasaulio šalių pirkėjai turi labai gerą galimybę sužinoti, kurios prekės buvo pagamintos iš dalies naudojant vaikų darbo jėgą arba naudojant vien tik ją, ir atsisakyti jas pirkti, ir taip daryti tiesioginį ir efektyvą ekonominį spaudimą,
1. pritaria pirmiau minėtam Komisijos komunikatui „Ypatingas dėmesys vaikų klausimui ES vykdant išorės veiksmus“ ir papildomiems tarnybų darbo dokumentams, taip pat pridedamoms Tarybos išvadoms ir mano, kad šie dokumentai – svarbus žingsnis siekiant ES strategijos vaiko teisių klausimu;

2. pripažįsta, kad ES institucijos teikia vis daugiau svarbos vaikų teisėms, tačiau atkreipia dėmesį į tai, jog vis dar reikia dėti daug pastangų siekiant, kad politiniai įsipareigojimai taptų praktika, ir pabrėžia, jog negalima įgyvendinti planų, jeigu neskiriama pakankamai lėšų;
3. Pabrėžia, kad svarbu siekti Tūkstantmečio vystymosi tikslų, susijusių su pastangomis apsaugoti vaikų teises, ir ragina ES valstybes nares tesėti savo pažadus teikti pakankamą ir patikimą finansavimą skiriant suplanuotą pagalbą iš biudžeto, kad būtų pasiekti 2010 m. tikslai;
4. prašo Sąjungos ryžtingai siekti panaikinti mergaičių (nuo pat jų gyvybės užmezgimo momento) visų formų diskriminaciją ir skirti pakankamai lėšų kovai su nelygybe, atsirandančia dėl tokios diskriminacijos;
5. pritaria Komisijos veiksmų plane dėl vaikų teisių vykdant išorės veiksmus apibrėžtiems keturiems pagrindiniams principams, kurie grindžiami holistiniu ir nuosekliu požiūriu į vaiko teises;
6. pripažįsta, kad vaikų teisėmis grindžiamas požiūris remiasi Vaiko teisių konvencijoje nustatytais principais ir normomis ir yra taikomas siekiant juos įgyvendinti;
7. ragina Europos bendriją prisidėti prie Europos žmogaus teisių konvencijos ir kitų konvencijų, susijusių su vaiko teisių įgyvendinimu, įvaikinimu, seksualiniu išnaudojimu, vaikų darbu, vaikų apsauga vykstant ginkluotiems konfliktams ir vaikų tvirkiniu;
8. ragina Komisiją ir valstybes nares skatinti įgyvendinti Vaikų teisių konvenciją ir jos protokolus bei padidinti paramą trečiųjų šalių teisinių sistemų reformoms, kurios skirtos vaikams ginti;
9. pabrėžia, kad vykdant bet kokius veiksmus vaikų teisių srityje turėtų būti gerbiamas pagrindinis tėvų ir artimiausių vaiko šeimos narių, taip pat pagrindinių jo globėjų ar rūpintojų vaidmuo ir ypač didelis dėmesys skiriamas motinų padėties gerinimui;
10. vis dėlto primena, kad sunkumus savo šeimoje patiriančiam vaikui gali būti naudinga tam tikrą laikotarpį būti nuo jos atskirtam, jei prievartos šeimoje, blogo elgesio ir seksualinio išnaudojimo atvejais tai taikoma kaip apsaugos priemonė, ypač kai tėvai turi psichologinių ir socialinių ar psichikos problemų;
11. pabrėžia, kad nedelsiant reikia skirti ypatingą dėmesį labiausiai pažeidžiamiems ir socialiai atskirtiems berniukams ir mergaitėms, įskaitant neįgaliuosius, migruojančius, mažumoms priklausančius, atskirtus arba nelydimus ir tėvų neprižiūrimus vaikus;
12. pabrėžia, kad norėdama praktikoje pritaikyti vaiko teisėmis grindžiamą požiūrį, ES turi išsamiai išanalizuoti vaikų teises, geriausiai tuo metu, kai priimami arba persvarstomi šalies, regionų arba teminiai strategijos dokumentai, kuriais remiantis galėtų būti atrinkti veiksmai ir programos siekiant spręsti vaikų klausimus; atsižvelgdamas į tai, ragina Komisiją kuo anksčiau arba vystymosi programų vidutinio laikotarpio peržiūros metu pateikti Parlamentui su vaikų klausimais susijusių veiksmų ir finansinių lėšų apžvalgą;

13. pabrėžia, kad vaikų teisių klausimas turėtų būti sistemingai įtraukiamas į ES politinį dialogą ir diskusijas su šalimis partnerėmis;
14. ragina Komisiją parengti ataskaitą, kurioje būtų nurodoma, ar į esamus tarptautinius ES ir trečiųjų šalių susitarimus jau įtraukta teisiškai privaloma vaikų teisių apsaugos sąlyga, ir, jei jos nėra, ar būtų galima ją įtraukti vėliau;
15. mano, kad šalyse partnerėse ir ES lygmeniu vaikų dalyvavimas turi būti oficialiai įtvirtintas ir jam turi būti skiriama daugiau lėšų;
16. pritaria tam, kad esami jaunimo ir vaikų tinklai būtų stiprinami ir taptų stipriu pagrindu siekiant sudominti vaikus ir juos konsultuoti, ir ragina Komisiją nuolat kviesti šiuos tinklus prisidėti rengiant diskusijas dėl šalies strategijos dokumentų, taip pat skatinti juos dalyvauti plėtojant nacionalinio planavimo priemones;
17. ragina Komisiją padėti šalims partnerėms patvirtinti vaikams palankų biudžetą, ypač tuo atveju, jeigu Europos bendrija teikia biudžeto paramą, ir parengti integruotus išsamius nacionalinius veiksmų planus, skirtus vaikų klausimams, nustatant aiškius su vaikų teisėmis susijusius kriterijus, išmatuojamus tikslus, terminus ir peržiūros bei ataskaitų teikimo mechanizmus;
18. reikalauja, kad ES bendra biudžeto parama apimtų ir lėšas, skirtas atitinkamų ministerijų (pvz., rūpybos, sveikatos, švietimo ir teisingumo) pajėgumų plėtotei, siekiant užtikrinti, kad jos turėtų atitinkamas strategijas ir priemonių vaikams skirtoms paslaugoms finansiškai remti ir įgyvendinti;
19. pabrėžia, kad ES, vykdydama savo išorės veiksmus, turėtų aktyviai skatinti trečiųjų šalių vyriausybes laikytis tarptautinių vaiko teisių normų, visų pirma susijusių su pagrindinių socialinės gerovės užtikrinimo paslaugų (pvz., nemokamas maitinimas mokyklose ir darželiuose, taip pat galimybė gauti sveikatos priežiūros paslaugas) teikimu vaikams; tuo pat metu pabrėžia, kad užtikrinus vaikams lygiateises sąlygas mokytis, kai vyksta ginkluoti konfliktai ar jiems pasibaigus, labai prisidedama prie konfliktų prevencijos;
20. atkreipia dėmesį įtai, kad nepaisant nesenos pozityvios raidos ES lygmeniu, vis dar stokojama už vaikų teises atsakingų ES institucijų ir personalo;
21. rekomenduoja paskirti ES specialųjį įgaliotinį, kad būtų užtikrintas matomumas ir vadovavimas vaikų teisių srityje;
22. mano, kad kiekvienoje Komisijos delegacijoje turėtų būti už vaikų klausimus atsakingas asmuo, ir ragina Komisiją bei valstybes nares užtikrinti, kad būstinėse, misijose ir delegacijose dirbantys darbuotojai būtų tinkamai mokomi ir gautų nurodymus, kaip integruoti vaikų teises į išorės veiksmus bei užtikrinti saugų ir veiksmingą vaikų dalyvavimą;
23. ragina, kad JT Vaiko teisių konvencijoje numatytai vaikų teisių apsaugai Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros daugiametėje programoje būtų skiriamas pagrindinis dėmesys; mano, kad ši agentūra turėtų sukurti tarptautinių organizacijų, vaikų

teisių ombudsmenų ir nevyriausybinų organizacijų tinklą, kad galėtų pasinaudoti jų sukauptomis žiniomis ir patirtimi;

24. pritaria Komisijos įsipareigojimui spręsti tokius su vaiko teisių pažeidimais susijusius klausimus, kaip vaikų darbas, prekyba vaikais, vaikai kariai, nuo ginkluotų konfliktų nukentėję vaikai bei visokių formų smurtas prieš vaikus, įskaitant seksualinį išnaudojimą bei žalingas tradicijas; tačiau primygtinai reikalauja, kad pagrindinis dėmesys būtų skiriamas esminėms vaiko teisių pažeidimų priežastims ir šių pažeidimų prevencijai;
25. prašo Komisiją įtraukti kovos su nebaudžiamumu aspektą į savo išorės veiksmus ir ryšius su trečiosiomis šalimis, nes šis aspektas – svarbi vaiko teisių pažeidimų prevencijos priemonė;
26. ragina Komisiją ir valstybes nares teikti pirmenybę nacionalinių vaiko apsaugos strategijų rengimui ir sistemų, kurios galėtų vaikams ir šeimoms teikti pagalbos paslaugas šalyse partnerėse, kol vaikai nenukentėjo, kūrimui;
27. ragina Komisiją ir valstybes nares remti institucines struktūras, ginančias ir propaguojančias vaikų teises šalyse partnerėse, tarp jų ir nepriklausomus ombudsmenus;
28. mano, kad reikėtų stengtis ugdyti tėvų ir globėjų, taip pat su vaikais dirbančių asmenų, pvz., mokytojų ir sveikatos priežiūros darbuotojų, supratimą apie vaikų teises ir pagarbą joms;
29. ragina Tarybą ir Komisiją į vystomojo bendradarbiavimo politiką kaip pagrindinę teisę įtraukti oficialų gimimo registravimą, nes tai itin svarbu siekiant apsaugoti vaiko teises;
30. pripažįsta, kad ankstyva vaiko priežiūra ir švietimas, įskaitant skiepus, auklėjimą, galimybę lankyti vaikų lopšelius ir darželius, taip pat yra vaiko teisė, ir atkreipia dėmesį į tai, kad ankstyva vaikystė – tai itin svarbus vystymosi laikas ir kad dėl nepakankamos mitybos bei priežiūros stokos gali pablogėti fizinė sveikata ir protiniai gebėjimai;
31. pabrėžia, kad siekiant užkirsti kelią vaiko teisių pažeidimams būtina įgyvendinti 2-ąjį Tūkstantmečio vystymosi tikslą dėl visuotinio pradinio išsilavinimo ir 3-ąjį Tūkstantmečio vystymosi tikslą dėl lyčių lygybės;
32. pabrėžia, kad reikia specialiai mergaitėms skirtų priemonių, kurios suteiktų joms tokias pačias galimybes lankyti mokyklą, gauti užtektinai maisto, išreikšti savo nuomonę ir naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, kaip ir berniukams;
33. ragina Sąjungą vykdant paramos programas ir politinį dialogą su šalimis partnerėmis teikti pirmenybę teisei į mokslą, ypač mergaičių; pabrėžia, kad būtina kovoti su nuolatine diskriminacija vargingose šeimose, kurios, negalėdamos padengti visų savo vaikų mokymosi išlaidų, nusprendžia siųsti į mokyklą berniukus, darydamos žalą mergaitėms;
34. pabrėžia, kad švietimo priemonės ir programos turi būti pritaikytos mergaitėms ir siūlyti, pavyzdžiui, alternatyvių formų švietimą ne formaliojo ugdymo įstaigose arba lankstų mokymosi grafiką mergaitėms, kurios prižiūri savo brolius ir seseris;

35. pabrėžia, kad investicijos į mergaičių švietimą yra investicijos, kurios labiausiai prisidės prie skurdo naikinimo, gyventojų skaičiaus augimo mažinimo, mažesnio kūdikių ir vaikų mirtingumo, rečiau pasitaikančio maisto nepritekiaus, didesnio mokyklų lankomumo ir sveikatos stiprinimo;
36. pabrėžia, kad kokybiškas švietimas turėtų būti prioritetas, ypač vietose, kuriose vyksta konfliktai arba kuriose padėtis yra itin nestabili, ir palankiai vertina Komisijos ketinimą užsiimti švietimu vykdant humanitarinės pagalbos operacijas; pabrėžia būtinybę parengti veiklos gaires, pagal kurias ES būtų įsipareigojusi įtraukti švietimą į kiekvieną savo humanitarinių veiksmų etapą ir vadovautsi Švietimo esant ekstremalioms situacijoms agentūrų tinklo nustatytais minimaliais standartais, ir ragina ES lygmeniu skirti pakankamai lėšų ir darbuotojų šiam naujam politiniam įsipareigojimui įgyvendinti;
37. reikalauja, kad nė iš vieno vaiko nebūtų atimta pagrindinė teisė į mokslą dėl ekonominių išteklių stokos, ir dar kartą prašo visų besivystančių šalių vyriausybių parengti aiškų planą, pagal kurį būtų skubiai naikinamas tiesioginis ir netiesioginis mokestis už mokslą siekiant pagrindinio išsilavinimo ir kartu išlaikomas aukštas švietimo lygis;
38. pabrėžia, kad ES bendradarbiaujant su trečiosiomis šalimis itin svarbūs projektai, skirti vaikų socialinei kompetencijai, tolerancijai, solidarumui ir atsakomybei už jų aplinką plėtoti, ypač turint mintyje kovą su klimato kaita;
39. primena, kad norint sumažinti vaikų darbo paskatas būtina politiniu lygmeniu įsipareigoti laikytis nuoseklios politikos skurdo mažinimo, kokybiško švietimo ir žmogaus teisių srityse;
40. ragina Europos bendriją ir valstybes nares teikti daugiau paramos sąžiningai prekybai ir ženklavimo iniciatyvoms, kurias vykdant įmonės skatinamos neįdarbinti vaikų; rekomenduoja geriau kontroliuoti, kaip laikomasi savanoriškų elgesio kodeksų, susijusių su pagrindinėmis darbo teisėmis, ir skaidriai perduoti šią informaciją Europos vartotojams; mano, kad turėtų būti nustatyta sąlyga, jog sudarant viešųjų pirkimų sutartis turi būti laikomasi tarptautinių vaikų darbo standartų;
41. palankiai vertina Tarybos iniciatyvą pradėti teigiamų paskatų, kurios teikiamos parduodant produktus, pagamintus nenaudojant vaikų darbo jėgos, poveikio ir galimų papildomų priemonių, įskaitant ir su prekyba susijusias priemones, tyrimą; ragina Komisiją informuoti Parlamentą apie šio tyrimo projektą, įgyvendinimą ir rezultatus;
42. ragina Komisiją pasiūlyti vieną į Europos Sąjungą importuojamų produktų ženklavimo metodą, kuriuo būtų patvirtinama, kad jie buvo pagaminti nenaudojant vaikų darbo jėgos nė vienu gamybos grandinės etapu, pavyzdžiui, ant šių produktų pakuotės nurodant „nenaudota vaikų darbo jėga“, ir taip užtikrinti, kad ši sistema atitiktų PPO tarptautines prekybos taisykles;
43. atkreipia dėmesį į 4–ąją Tūkstantmečio vystymosi tikslą sumažinti vaikų mirtingumą ir 6–ąją Tūkstantmečio vystymosi tikslą kovoti su ŽIV/AIDS, maliarija ir kitomis ligomis ir ragina Bendriją bei kitus donorus stiprinti visuomenės sveikatos priežiūros sistemą, kuri visiems gyventojams teiktų nebrangias gimdyvių, kūdikių ir vaikų sveikatos priežiūros paslaugas, ir į šias paslaugas integruoti tokią su konkrečiomis ligomis susijusią

intervenciją, kaip nuo maliarinių uodų apsaugančių lovų tinklelių ir antiretrovirusinių vaistų tiekimas;

44. apgailestauja dėl spaudimo, daromo siekiant pakenkti lytinės ir reprodukcinės sveikatos teisių politikai, nes dėl to tarp jaunimo daugėja nepageidaujamo nėštumo atvejų ir auga nesaugių abortų skaičius, ir ragina ES skirti tiek pat lėšų įvairioms lytinės ir reprodukcinės sveikatos paslaugoms siekiant 5-ojo Tūkstantmečio vystymosi tikslo sumažinti gimdyvių mirtingumą;
45. atkreipia dėmesį į tai, kad maisto kainų krizė turėjo itin neigiamų padarinių vaikams, ir pabrėžia poreikį kurti plačios apimties strategijas, skirtas didinti mitybos saugumą, o tai reiškia galimybę gauti ne tik užtektinai maisto, bet ir atitinkamų mikroelementų, švaraus vandens, laikytis higienos ir naudotis sanitarijos priemonėmis bei sveikatos priežiūros paslaugomis, būti tinkamai prižiūrimiems ir gyventi sveikoje aplinkoje;
46. pripažįsta, kad Europos Sąjunga parengė išpūdingą politikos sistemą siekdama spręsti nuo ginkluotų konfliktų nukentėjusių vaikų problemas, ir ragina vykdyti griežtesnę stebėseną, didinti supratimą ir rengti mokymus, kad tai būtų tinkamai įgyvendinama vietoje;
47. mano, kad visose ESGP misijose turėtų dalyvauti patarėjas vaikų apsaugos klausimais, ir pabrėžia, kad į ESGP misijų darbuotojų mokymus turėtų būti įtraukti vaikų apsaugos klausimai;
48. pabrėžia, kad nusiginklavimo, demobilizavimo ir reintegravimo (NDR) programose, kurias remia Europos saugumo ir gynybos politikos (ESGP) misijos, reikėtų atsižvelgti į ypatingus vaikų poreikius;
49. ragina ypatingą dėmesį skirti mergaičių, tapusių motinomis, pabėgėlių ir viduje perkeltų mergaičių bei mergaičių, patiriančių prievartą ir seksualinį smurtą, reikmėms vykstant konfliktams ir jiems pasibaigus;
50. ragina Komisiją investuoti į programas, kuriomis siekiama užkirsti kelią seksualiniam ir lyčių smurtui prieš mergaites ir berniukus bei į jį reaguoti ir kuriose turėtų būti numatyta dalyti profilaktikos priemonių rinkinius patyrusiems smurtą, siekiant išvengti ŽIV infekcijos, remti gydymo ir socialinės reintegracijos paslaugas ir taikyti konfidencialius ataskaitų teikimo mechanizmus;
51. pabrėžia, kad ES taip pat turėtų remti priemones, padedančias įveikti socialinį menkinimą ir diskriminaciją, kadangi pažeidžiamos mergaitės arba jaunos moterys, pvz., užsikrėtusios ŽIV, prievartos ir seksualinio smurto aukos, susilaukusios vaikų po išprievartavimo arba patyrusios abortą, dažnai yra atstumiamos savo bendruomenėse;
52. atkreipia dėmesį į ypatingai sunkią vaikų, užsikrėtusių ŽIV ir sergančių AIDS, taip pat į našlaičių, kurių tėvai mirė nuo AIDS, padėtį; ypač smerkia smurtą prieš moteris ir merginas remiantis įsitikinimu, kad lytiniai santykiai su nekalta mergina gali išgydyti nuo AIDS, ir primygtinai ragina organizuoti vietos informavimo kampanijas, siekiant panaikinti šį klaidingą įsitikinimą ir ypač dar labiau apsaugoti merginas;

53. pabrėžia poreikį laikytis Jungtinių Tautų konvencijos dėl visų darbuotojų migrantų ir jų šeimos narių teisių apsaugos, siekiant užtikrinti vaikų iš migrantų šeimų teises;
54. ragina ES pasinaudoti temine prieglobsčio ir migracijos programa, kuri sudaro vystymojo bendradarbiavimo priemonės dalį, itin pažeidžiamoms grupėms, pvz., migrantų vaikams ir skurstantiems vaikams remti;
55. ragina Europos Sąjungą vykdant išorės veiksmus ypatingą dėmesį skirti diskriminuojamų vaikų padėčiai, įskaitant įstatymus pažeidusius vaikus ir vaikus, kurių laisvė atimta ir kurie laikomi uždaroje institucijose; pabrėžia, kad vaikams turėtų būti sudaromos sąlygos paprasčiau naudotis teise į teisingumą ir gauti specializuotą pagalbą, o į vaikų amžių turi būti atsižvelgiama viso teismo proceso metu ir turi būti taikomos specialios apsaugos priemonės;
56. ragina Tarybą ir Komisiją, rengiant pagalbos programas ir derantis su trečiosiomis šalimis dėl veiksmų planų teisingumo ir vidaus reikalų srityje spręsti nepilnamečių justicijos klausimą ir atkreipti dėmesį ne tik į aktualių tarptautinių ir regioninių normų ratifikavimą, bet ir į veiksmingą jų įgyvendinimą;
57. ragina Komisiją ir valstybes nares skatinti politikos vaikų klausimu nuoseklumą ir į svarbiausias politikos sritis, pvz., saugumo, klimato kaitos, migracijos ir pagalbos veiksmingumo sritis, įtraukti vaikų teisių aspektą;
58. ragina nuosekliai vertinti visų sričių ES politiką, kuri gali turėti įtakos vaikams trečiojoje šalyje, poveikio vaikų teisėms požiūriu prieš ją priimant ir ją vykdant; pabrėžia, kad vaikai turėtų laikomi atskira grupe, atsižvelgiant į tai, kad poveikis jiems būna kitoks nei suaugusiesiems;
59. palankiai vertina pirmiau minėtose Tarybos išvadose pristatytą iniciatyvą geriau koordinuoti ir didinti darbo pasiskirstymą vaikų teisių srityje, planuojant vykdyti dabartinę Komisijos ir valstybių narių politiką ir veiklą bandomosiose šalyse;
60. yra susirūpinęs dėl to, kad dar neatrinktos bandomosios šalys, ir ragina valstybes nares glaudžiai bendradarbiauti su Komisija ir užtikrinti, kad tai būtų skubiai atlikta;
61. ragina Komisiją numatyti procedūras, gaires ir rodiklius siekiant užtikrinti, kad vaikų teisių aspektas nebūtų išbrauktas iš darbotvarkės, ir pritaria Komisijos nuomonei, kad reikia ne tik vaikų teisių aspekto integravimo, bet ir konkrečių, galbūt nepagrindiniuose sektoriuose vykdomų veiksmų, finansuojamų iš geografinių fondų ir Europos plėtros fondo;
62. mano, kad jis galėtų atlikti labiau suderintą ir sistemingą vaidmenį atliekant stebėseną, kaip vykdomi ES įsipareigojimai vaikams, pvz., rengiant metinę žmogaus teisių ataskaitą;
63. pataria parlamentinėms asamblėjoms (AKR ir ES jungtinė parlamentinė asamblėja, Eurolat, Europos ir Viduržemio jūros regiono šalių parlamentinė asamblėja) į savo susitikimus pakviesti šiuos susitikimus organizuojančių šalių vaikų organizacijų atstovus, ir remia tarpregioninių jaunimo forumų, pvz., ES ir Afrikos jaunimo platforma, steigimą;

64. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai, valstybių narių parlamentams ir vyriausybėms, Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui bei AKR ir ES jungtinės parlamentinės asamblėjos pirmininkams.

AIŠKINAMOJI DALIS

„Nėra šventesnio tikėjimo už pasaulio tikėjimą vaikais. Nėra svarbesnės pareigos už pareigą užtikrinti, kad būtų gerbiamos jų teisės, saugoma jų gerovė, kad jų gyvenime nebūtų vietos baimei ir kad jie augtų taikiu metu.“ (Kofi Annan¹)

Ivadas

2000 m. priimtoje Tūkstantmečio deklaracijoje išdėstyti mūsų planai siekti pokyčių ir pabrėžiamos mūsų bendros vertybės ir bendri siekiai. Tačiau mes žinome, kad pusei iš pasaulyje esančių dviejų milijardų vaikų² realybė yra visai kitokia ir kad tikslai, nustatyti Vaiko teisių konvencijoje, priimtoje JT Generalinės Asamblėjos 1989 m., vis dar nėra pasiekti.

Pasaulyje egzistuoja ryškūs skirtumai, tai rodo faktas, kad nors vaikų mirčių skaičius pasaulyje mažėja, iš 62 šalių, kuriose nėra jokios pažangos siekiant Tūkstantmečio vystymosi tikslų (toliau – TVT) dėl vaiko teisės gyventi (TVT 4) arba ji nėra pakankama, 75 proc. yra Afrikos šalys. Kasdien 30 000 vaikų miršta nesulaukę savo penktojo gimtadienio, kai paprastos, nebrangios priemonės galėtų išgelbėti jų gyvybę. Esant dabartinėms tendencijoms, TVT užduotis sumažinti vaikų mirčių skaičių dviem trečdaliais nebus įvykdyta iki 2045 m.

Daugelyje šalių vaikų mirčių skaičiaus mažėjimo tendencijos dėl ŽIV pasikeitė į neigiamą pusę, o dabartinė maisto kainų krizė dar labiau jas sustiprins, nes vien dėl blogo maitinimosi miršta trečdalis vaikų. Netinkamai besivystančios mergaitės augdamos yra labiau linkusios sirgti įvairiomis ligomis, todėl patiria komplikacijų gimdydamos. Neleidžiant didėti maisto trūkumo problemai, gerinant vaikų išgyvenimo ir išsilavinimo lygį, galima žymiai pagerinti ekonomikos plėtrą ir sumažinti nelygybę.

Vaikų ateitis nusipelno dėmesio ir jai jo reikia. Jie mums patys sako, kad nori, jog su jais būtų konsultuojamasi, ir kad jų nuomonė ir požiūris, jų viltys ir svajonės prisidėtų siekiant sukurti vaikams tinkamą pasaulį. Kadangi dirbame siekdami įgyvendinti TVT tikslus, nustatydami visas savo strategijas, iniciatyvas ir finansavimo prioritetus turime skirti daugiau dėmesio tiems prioritetams, kurie nustatyti vaikų ir **vaikams**.

Pasak septyniolikmečio Khairul Azri, kuris dalyvavo JT specialiojoje sesijoje vaikų klausimais, „suaugusieji nesupranta esmės. Kada manoma, kad vaikas jau gali dalyvauti ir aktyviai prisidėti priimant sprendimus? Jei jam nesuteiksime galimybės dalyvauti, jis neįgis reikalingų įgūdžių. Suteikite mums tokią galimybę kuo anksčiau ir stebėkite mūsų skrydį.“

Svarbiausias dalykas mums remiant vaiko teises bus užtikrinimas, kad yra politinių įsipareigojimų vaikams aukščiausiu lygiu. ES, bendradarbiaudama su besivystančiomis šalimis, turi daryti poveikį viešajai politikai, kad būtų išsaugotos vaikų gyvybės, skatindama investicijas į švarų vandenį, sanitarinių sąlygų gerinimą, moterų ir mergaičių švietimą bei

---

¹ Pasaulio vaikų padėtis, 2000 m.

² JT Vaiko teisių konvencijos 1 straipsnyje vaikas apibrėžiamas kaip asmuo, neturintis 18 m.: „Šioje Konvencijoje vaiku laikomas kiekvienas žmogus, neturintis 18-os metų, jei pagal taikomą įstatymą jo pilnametystė nepripažinta anksčiau.“

motinų ir vaikų sveikatą ir tinkamą mitybą.

Pagirtina, kad visos ES institucijos teikia vis didesnę svarbą poreikiui užtikrinti, kad vaiko teisės egzistuotų ir būtų pripažintos atitinkamose politikose ir programose. Reformų sutartyje, pasirašytoje Lisabonoje, daug kartų nurodoma, kad reikia atsižvelgti į geriausius vaiko interesus¹, laikantis JT Vaiko teisių konvencijos. Tarybos gairės dėl vaiko teisių propagavimo ir apsaugos, Komisijos komunikatas dėl ES vaiko teisių strategijos kūrimo ir gairės dėl vaikų ir ginkluotų konfliktų bei jų naujausios redakcijos yra svarbios kuriant išsamią ES strategiją, kuri yra rengiama šiuo metu. Komunikatas dėl ypatingo dėmesio vaikų klausimui ES vykdant išorės veiksmus ir Tarybos išvados dėl „ES gairių dėl vaiko teisių propagavimo ir apsaugos Europos Sąjungai vykdant išorės veiksmus – plėtros ir humanitarinės pagalbos aspektų“ yra sveikintina pažanga kuriant veiksmingą ir išsamią politiką dėl vaiko teisių trečiojoje šalyse.

Mes aiškiai sutariame dėl to, kaip siekti pažangos, o tai skatina veikti. Šiuo metu svarbiausias iššūkis ES – užtikrinti, kad įsipareigojimai apsaugoti ir remti vaiko teises būtų įgyvendinami praktiškai. Turi būti dedamos pastangos įgyvendinti šiuos uždavinius ir išsiaiškinti, kokių institucijų, procesų ir investicijų reikia, norint skirti tą ypatingą dėmesį vaikų klausimui.

Vaikai, kaip teisių turėtojai

Komisijos veiksmų plane dėl vaiko teisių vykdant išorės veiksmus pateikti rekomenduotini principai skatina veikti ir apima kompleksinį ir nuoseklų požiūrį į vaiko teises, pagarbą vaikų ir paauglių požiūriui, lyčių lygybei ir įsitraukimui vietos lygmeniu. Tačiau nors palankiai vertiname nuorodas į vaikų darbą, prekybą vaikais ir nuo ginkluoto konflikto nukentėjusius vaikus bei visas smurto prieš vaikus formas, įskaitant seksualinį išnaudojimą ir žalingą įprastą praktiką, mes taip pat apgailestaujame, kad šie prioritetai nebuvo nustatyti, remiantis tinkamu požiūriu į vaiko teises.

ES turi pradėti išsamų vaiko teisių tyrimą, kuriuo remdamiesi galėtume nustatyti prioritetinius veiksmus. To turi būti imamasi, kai priimami ar peržiūrimi šalių, regioniniai ar teminiai strateginiai dokumentai. Svarstydami, kokie veiksmai yra prioritetiniai, mes taip pat turime pradėti vadovautis teisėmis pagrįstu požiūriu. Pavyzdžiui, Komisija privalo atsižvelgti į reikalavimus dėl teisės į mokslą švietimo programavimo dokumentuose ir teisę į sveikatos priežiūrą sveikatos programavimo dokumentuose, užtikrindama, kad netgi socialiniame užribyje esantys vaikai, įskaitant neįgaliuosius ir našlaičius, galėtų pasinaudoti sveikatos priežiūros, švietimo, socialinėmis ir teisinėmis paslaugomis. Svarbu tai, kad Tarybos gairėse dėl žmogaus teisių iš tikrųjų rekomenduojama, kad vaiko teisės būtų įtrauktos į politinį dialogą, politikų ir sektoriaus debatus.

Komisijos ir Tarybos dokumentuose pripažįstama vaiko teisė į tai, kad būtų atsižvelgta į jo nuomonę², tačiau, kad tokie ketinimai turėtų pagrindo, ir siekiant užtikrinti, kad būtų skiriami ištekliai ir imamasi veiksmų, turi atsirasti naujų iniciatyvų šalyse partnerėse ir ES lygiu. Turi būti daugiau ir geresnių ES personalo mokymų, ypač apie tai, kaip veiksmingai ir saugiai valdyti vaikų dalyvavimą. Vaikų dalyvavimas turėtų prasidėti vietos lygiu, o priimdama sprendimus dėl finansavimo Komisija turėtų teikti pirmenybę vaikų dalyvavimo projektams,

---

¹ Lisabonos sutarties 3 ir 24 straipsniai.

² Vaiko teisių konvencijos 12 str.

kuriais kuriami ar remiami jau veikiantys tinklai. Svarstyti, ar dideli, vienkartiniai susitikimai būtų naudingi siekiant šio tikslo. Vaikų tinklai ir organizacijos turėtų sistemingai prisidėti prie šalies strateginių dokumentų ir nacionalinio planavimo priemonių, pvz., skurdo mažinimo strategijos dokumentų, kūrimo.

Parama vaiko teisių apsaugos organizacijoms ypač reikalinga pažeidžiamose situacijose, kai jaunimas yra svarbus susitaikymo ir atstatymo procesui. Be to, parama šalyse partnerėse turėtų būti teikiama mokytojams, sveikatos priežiūros darbuotojams ir kitiems žmonėms, dirbantiems su vaikais kiekvieną dieną.

Priežastys ir prevencija

Siekdami tvarios pažangos vaikų klausimų srityje, turime sutelkti dėmesį į esmines vaiko teisių pažeidimų priežastis. Tai reiškia, jog turi būti mažinamas skurdas, teikiant geros kokybės švietimo paslaugas ir kovojant su diskriminacija. Siekiant įgyvendinti TVT tikslus, pagrindinė mūsų užduotis – nustatyti sunkumus, kurių patiria vaikai. Norėtume pasidžiaugti, kad ES pakartotinai įsipareigojo finansuoti TVT įgyvendinimą, tačiau taip pat turėtume pripažinti, kad daugelis valstybių narių nevykdo reikalingų įsipareigojimų dėl numatytos biudžetinės paramos, kad būtų įvykdyti 2010 m. terminai. Atsižvelgiant į dabartinę finansinę krizę, gali atsirasti argumentų, kad šiuo metu įgyvendinti šiuos tikslus gali būti sunkiau negu bet kada anksčiau. Tačiau mes negalime pateisinti tokių argumentų, žinodami, kad kas tris sekundes miršta vaikas ar kad kiekvieną minutę gimdydama miršta moteris.

TVT 2 tikslų įgyvendinimas dėl visuotinio pradinio švietimo labai svarbus siekiant neleisti pažeidinėti vaiko teisių. Švietimas padeda sumažinti skurdą ir nelygybę. Kiekvienais mokslo metais darbo užmokestis, kurį gauna moterys ir vyrai, padidėja vidutiniškai 10 proc.

Lyčių lygybė visuose švietimo lygiuose yra pagrindinis TVT 3 tikslas. Iš 800 mln. pasaulio neraštingųjų du trečdalius sudaro moterys ir mergaitės, kurių paprasčiausiai nepasiekia investicijos į švietimą arba kurios sunkiai dirba, pvz., renka malkas ir vandenį. Visų pirma, yra pripažinta, kad moterų švietimas – vienintelė daugiausia naudos duodanti socialinė investicija pasaulyje šiuo metu. Mergaičių švietimas reiškia geresnių galimybių užsidirbti pragyvenimui suteikimą. Mergaitei įgijus pradinį išsilavinimą, sumažėja tikimybė užsikrėsti ŽIV/AIDS; ji ateityje turės mažiau vaikų, kurie, savo ruožtu, turės maždaug dvigubai daugiau galimybių būti paskiepytais ir sulaukti pilnametystės.

Geros kokybės švietimas turi būti prioritetas konfliktinėse ir pažeidžiamose situacijose: daugiau kaip pusė (37 mln.) iš 72 mln. viso pasaulio vaikų, kurie nesimoko mokyklose, gyvena konfliktų apimtose, pažeidžiamose valstybėse. Šiose valstybėse švietimas yra ypač svarbus, nes jis suteikia normalumo vaikų gyvenimui. Tai taip pat svarbu sprendžiant konfliktus ir remiant integraciją karo išvargintose visuomenėse. Tačiau įsipareigojimų teikti pagalbą vis dar nepakanka: tik 5 proc. oficialios vystymosi paramos (*angl.* ODA) sudaro parama švietimui konfliktų apimtose valstybėse.

Komisijos planas įtraukti švietimą į savo humanitarinės pagalbos operacijas yra sveikintinas poslinkis. Šiuo metu yra svarbu didinti darbuotojų sąmoningumo lygį ir EB humanitariniame biure (*angl.* ECHO) parengti veiklos gaires, kurios įpareigotų ES įtraukti švietimo aspektą į kiekvieną humanitarinę operaciją, ir laikantis tarpinstitucinio švietimo tinklo nepaprastosios padėties situacijose (*angl.* INEE) nustatytų minimalių švietimo normų nepaprastosios

padėties, nuolatinių krizių ir ankstyvo atstatymo atveju.

Kartu su prioritetiniais veiksmais, nurodytais Komisijos veiksmų plane, kuriame dėmesys skiriamas galutinių rezultatų pasiekimui, turi būti sustiprintos ir prevencinės priemonės. Nacionaliniu lygiu pirmąjį svarbą turi būti teikiama nacionalinių vaiko teisių apsaugos strategijų ir sistemų, kompleksinių įstatymų, politikos ir paslaugų rėmimui. Turėtų būti remiamos socialinių reikalų ir teisingumo ministerijos, taip pat vaiko teisių apsaugos tinklai, kad jie galėtų nustatyti, kurie vaikai ir šeimos priklauso rizikos grupėms, bei jiems suteikti paramą **anksčiau** negu vaikai patiria žalą. Nacionaliniu lygiu turėtų būti remiami ir sustiprinti vaikams pritaikyti finansavimo, kontrolės ir ataskaitų teikimo mechanizmų veikimo būdai, koordinavimo institucijos ir nepriklausomos institucijos, pvz., vaikų ombudsmenai.

Vienas iš prioritetų turėtų būti visuotinio gimimų registravimo rėmimas. Kūdikis, kurio gimimas neužregistruojamas, netenka teisės turėti oficialią tapatybę, pripažintą vardą, šeimos istoriją ir tautybę. Registracija kiekvieną vaiką priskiria konkrečiai apskrīčiai ir suteikia jam teisinę tapatybę. Vaikai, neturintys tokios apsaugos, yra labiau pažeidžiami vaikų darbo, ėmimo į karo tarnybą, ankstyvos santuokos ir t. t. atžvilgiu. Dauguma neregistruotų vaikų gimsta besivystančiose šalyse, trečdalyje kurių gimimų registravimo lygis sudaro mažiau negu 50 proc.

Institucijos

Tinkamos institucijos yra būtina, bet nepakankama sąlyga tam, kad būtų geriau užtikrintas ES žmogaus teisių ir vaikų politikos įgyvendinimas. Nauji pokyčiai ES lygiu džiugina¹, tačiau institucijų struktūra vis dar yra netinkama. Atsakomybė už ES strategijos dėl vaiko teisių įgyvendinimą turi būti aiškiai apibrėžta, o struktūros išplėtotos siekiant pagerinti koordinavimą.

Siūloma neformali ES valstybių narių ekspertų vaiko teisių darbo grupė turėtų imtis darbo kuo greičiau. Ši grupė taip pat turėtų atsižvelgti į Tarybos išvadų ir ataskaitos apie specialius veiksmus, kurių imamasi bandomosiose šalyse, įgyvendinimą. Turėtų nusistovėti tvarka ir būti vykdomas periodiškasis koordinavimas ir tarp įvairių Tarybos darbo grupių vaikų klausimų srityje, ir sustiprintoje tarpžinybinėje vaiko teisių grupėje. Planavimo ir įgyvendinimo pratybos bandomosiose šalyse, apie kurias paskelbta Tarybos išvadose, turėtų prasidėti kaip galima greičiau, kad būtų patikrintos esančios institucijos ir joms suteikti mokymai.

Turėtų būti sprendžiamas klausimas, kodėl Išorės santykių generaliniame direktorate (Relex) Briuselyje vaikų klausimų srityje dirba tik vienas žmogus ir tik puse etato. Juk kiekvienoje ES delegacijoje turėtų būti asmuo, atsakingas už vaiko teises. Tarybos lygiu specialus ES atstovas vaiko teisėms, turintis patirties ir žinių šioje srityje, galėtų užtikrinti, kad būtų skiriama daugiau dėmesio šiam klausimui ir tinkamai vadovaujama. Ne tik specialistai, bet ir visi Komisijos darbuotojai turėtų gauti mokymus ir rekomendacinio pobūdžio komentarus dėl svarbių vaiko teisių klausimų, taip pat galimo įvairių vaiko teisių programų poveikio.

Priemonės ir procedūros

Labai gerai, kad remiamos vaiko teisės, tačiau jeigu nevyksta aiškus procesas, nustatyti tikslai

---

¹ ES vaiko teisių forumas, Tarpžinybinė vaiko teisių grupė ir jos išorės santykių pogrupis, Komisijos vaiko teisių koordinatorius, UNICEF priemonių plėtojimas ir pradėtas mokymų apie vaiko teises procesas.

nebus pasiekti. Vaiko teisių apsaugos tinklų atstovai turėtų būti pakviesti dalyvauti diskusijose dėl programavimo, o pilietinės visuomenės patariamąsios grupės ir JT agentūros turėtų pasidalyti savo techninėmis žiniomis. Šalies ir teminės strategijos dokumentuose kiekvienam svarbiam sektoriui turėtų būti parengti rekomendacinio pobūdžio komentarai vaiko teisių klausimais, kuriuose būtų nurodyta, kaip galėtų būti remiamos vaiko teisės, pateikti atitinkami duomenų šaltiniai ir rodikliai. Į biudžetinės paramos operacijas, įskaitant TVT sutartis, turėtų būti įtraukti specialūs tikslai ir rodikliai, susiję su vaikų klausimu. Šiuo atžvilgiu džiugu, kad Komisija ketina skatinti šalis partneres kurti nacionalinius veiksmų planus dėl vaiko teisių, turinčius aiškius orientacinius, įvertinamus tikslus bei terminus, ir peržiūrėti veiklos mechanizmus.

Turėtų būti peržiūrėti vidutinio laikotarpio Azijos, Vidurio Azijos ir Artimųjų Rytų šalių (*angl.* DCI) strateginiai dokumentai ir Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno grupės šalių (*angl.* ACP) strateginiai dokumentai, nes tai leidžia atlikti ne tik išsamią vaiko teisių padėties analizę, bet ir sistemingą pasiektos pažangos peržiūrą. Prireikus šalies strateginiai dokumentai ir teminiai strateginiai dokumentai turėtų būti pritaikyti, remiantis įsitraukimo vietos lygmeniu principais ir užtikrinant vaikų bei pilietinės visuomenės organizacijų dalyvavimą.

Investicijos

Labai svarbu, kad Komisija turėtų aiškų supratimą, kaip įgyvendinti įsipareigojimus, kurie tapo nuspėjama ir ilgalaikiais programavimo ir finansavimo įsipareigojimais. Gali prireikti specialių programų vaikams pagal Azijos, Vidurio Azijos ir Artimųjų Rytų šalių geografinės programos, bet greičiausiai ne svarbiausiose sektoriuose, panašiai kaip pagal Europos plėtros fondo programas. Komisija turėtų paskelbti apžvalgą, kurioje būtų nurodyta, kam ir kaip panaudotos lėšos, skirtos remti į vaikus orientuotus TVT tikslus – taip, kaip padaryta 2008 m. pagalbos teikėjų žemėlapyje lyčių lygybės atžvilgiu. Finansinės priemonės ir procedūros turėtų būti lankstesnės, kad būtų galima greitai, tačiau veiksmingai reaguoti remiant programą, susijusias su vaiko teisėmis ir poreikiais.

Vaikų politikos nuoseklumas

Kai kurios ES politikos sritys, nepaminėtos komunikate, pvz., migracijos ir saugumo sektoriaus reforma, turi tiesioginį poveikį vaikams. Reikalinga ne tik nuosekli politika įvairiuose sektoriuose (kurie visi remia tuos pačius tikslus), bet taip pat turi būti užtikrinta, kad viena politikos sritis „nepadarytų žalos“ kitai sričiai.

Atliekant poveikio vertinimus, pvz., dėl prekybos, vaikai neturėtų būti laikomi lygiaverčiais suaugusiesiems.

Parlamento vaidmuo

Parlamento vaidmuo kontroliuojant ES įsipareigojimų dėl vaiko teisių vykdymą turėtų būti labiau koordinuotas ir nuoseklus. Europos Parlamento metinėje ataskaitoje dėl žmogaus teisių turėtų būti aiškus skyrius, kuriame būtų išanalizuotas įsipareigojimų vaiko teisių srityje dydis. Kiekvienas Parlamento komitetas turėtų paskirti po narį, kuris būtų atsakingas už vaiko teises ir būtų kontaktinis asmuo šiuo klausimu. Parlamento nariams galėtų būti organizuojami mokymai, norint, kad jie įgytų reikalingą kompetenciją.

Parlamento nariai, dalyvaujantys jungtinėse parlamento asamblėjose ir atstovaujantys Afrikos,

Karibų ir Ramiojo vandenyno grupės šalims bei Europos Parlamentui, turėtų toliau plėtoti esančias iniciatyvas dėl vaikų dalyvavimo ir įtraukimo kviesdami prisijungti vaikų organizacijas priimančiojoje šalyje. Panašių priemonių turėtų imtis Europos ir Lotynų Amerikos šalių parlamentinė asamblėja (*angl.* Eurolat). Kita alternatyva – sukurti ES ir Afrikos jaunimo platformą, kuri galėtų prisidėti prie bendrų ES ir Afrikos veiksmų planų rengimo ir jungtinės parlamentinės asamblėjos jaunimo platformos.

Europos Parlamentas atlieka vis svarbesnį vaidmenį rengiant strategijas ir programas, naudodamasis savo teise vykdyti demokratinę kontrolę. Komitetai turėtų parengti bendras gaires dėl Komisijos siūlymų analizės, siekiant užtikrinti, kad į susirūpinimą dėl vaiko teisių būtų atsižvelgiama Parlamento komentaruose ir išvadose.

Nacionalinių parlamentų įsitraukimas ir parama besivystančiose šalyse turėtų būti didesni. Jų atliekama programų (o Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno grupės šalių atveju – šalių strateginių ir regionų strateginių dokumentų) kontrolė bus esminis dalykas siekiant užtikrinti, kad jų vyriausybės tinkamai teiktų pirmenybę vaiko teisėms ir interesams.

GALUTINIO BALSAVIMO KOMITETE REZULTATAI

Priėmimo data	21.1.2009
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 28 -: 0 0: 2
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Margrete Auken, Thijs Berman, Josep Borrell Fontelles, Danutė Budreikaitė, Marie-Arlette Carlotti, Thierry Cornillet, Corina Crețu, Alexandra Dobolyi, Beniamino Donnici, Fernando Fernández Martín, Juan Fraile Cantón, Alain Hutchinson, Madeleine Jouye de Grandmaison, Filip Kaczmarek, Maria Martens, Luisa Morgantini, José Ribeiro e Castro, Toomas Savi, Frithjof Schmidt, Jürgen Schröder, Feleknas Uca, Anna Záborská, Jan Zahradil, Mauro Zani
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavęs (-ę) pavaduojantis (-ys) narys (-iai)	Maria Berger, Raymond Langendries, Miguel Angel Martínez Martínez, Manolis Mavrommatis, Anne Van Lancker
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavęs (-ę) pavaduojantis (-ys) narys (-iai) (178 straipsnio 2 dalis)	Michael Cashman